

Spela på Galopp!

BLI RIK PÅ
ATT KUNNA MER
ÄN ANDRA

En del väljer vinnare utifrån vilka distanser hästen presterat på tidigare. Det kan vara helt galet.

Både för tränare och spelare. Läs mer om distanser i tredje delen av Geir Stabells spelskola.

– DEL 3

TEXT GEIR STABELL/WWW.GLOBEFORM.COM FOTO TREVOR JONES/THOROUGHBREDFOTO.COM

När man försöker analysera hur olika faktorer påverkar resultaten i fullblodssporten kan man lika gärna fundera

över vad de *inte* betyder. Galoppsporten är full av traditioner och konservativt tänkande. Det är först på senare år som det experimenterats med olika distanser och underlag på ett kreativt sätt.

I Europa, och i synnerhet i England, utgår tränarna oftast från hästens härstamning när de väljer vilka distanser hästarna ska tävla över. Har hästen en härstamning som kryllar av vinnare över 2000 och 2400 meter? Ja, då tränar och tävlar man hästen över de distanserna.

Men är detta alltid den bästa metoden att följa? De gamla engelsmännen kommer att säga: "absolutely, it is the only way to do it." medan deras kolleger i Australien kommer att le och säga: "not at all, horses can learn to run over all kinds of distances..." medan

många tränare i USA kommer att ha en ambivalent inställning.

I USA vill man gärna göra det enkelt för sig, och man vill gärna ha hästar med "speed" i stammen eftersom det är lönsamast med sprinters i USA. Men man vet mycket väl att många hästar med speed i stammen inte alls är sprinters – och tvärtom. Nåja, de börjar väl lära sig det i England också, men där tar det kanske lite längre tid. Att utveckla nya metoder mitt i alla traditioner tar en generation tränare, eller kanske två.

SPELARE OCH TRÄNARE

Den här delen av Spelskolan är nog lika intressant för de skandinaviska tränarna som för spelarna och det är givetvis OK. Som jag redan påpekat är det viktigt att en spelare kan tänka som en tränare och att en tränare lär sig av spelarna. Att köpa en galopphest, träna den och starta den är ett

spel med höga insatser. Det är hästägarna som betalar och det gäller att göra så få fel som möjligt med deras pengar.

Tillbaka till distanserna. Låt oss göra ett tankeexperiment. Vi har köpt en ostartad tvååring i England. Hans far vann Epsom Derby så han var bevisligen en häst för 2400 meter. Vår tvååringens mor vann också ett par lopp över 2400 meter. Hennes mor var i sin tur också en vinnare, och vann tre lopp över 2000, 2200 och 2400 meter. Vår unghästs mormorsmor (det vi kallar 3:e mor) vann också över 2400 meter och hon kommer från en familj som har producerat vinnare över 2800 och 3200 meter, dock inga topphästar. Så allt verkar enkelt! Vår häst kommer inte bara att stå 2400 meter, han *måste* ha 2400 meter för att kunna göra sig själv rättvisa. Men hur vet vi det? Vad får oss att tro det? Jo, de som har tränat vår hästs mor, mormor och hennes mor har trott det. Alla tre vann över 2400 meter men

spelstrategier

ingen av dem var bra nog att vinna större lopp. Om en häst vinner över bra hästar i ett stort lopp över 2400 meter så kan vi anta att just detta var hästens bästa distans. Men en vanlig häst? Tränade av vanliga tränare? Det kan vara en helt annan historia! Om vi börjar med mormorsmor så tränades hon av "Johnny Smart" i Yorkshire. Johnny Smart tränade bara långdistanshästar så han köpte stoet för att hon kom från en familj som vunnit över långa distanser. Han tränade henne som en stayer och hon vann en enkel handicap över 2400 meter. Sen gick hon i avel. Hennes dotter, alltså vår tvååring mormor, köptes av "Steve Stubborn" i Wales som mest tränade hinderhästar. Mormor hoppade tyvärr för dåligt för att gå på hinder

så hon fick gå på slätt och vann en enkel handicap över 2400 meter. Mormor såldes sedan till en mindre uppfödare och fick en dotter – nu är vi alltså framme vid vår tvååringens mor. Hon sattes i träning hos samme "Johnny Smart" som hade tränat mormor. Han tränade vår hästs mamma på samma sätt som han tränat mormodern eftersom han ju "kunde stammen". Hon skötte sig bra och vann enkla lopp över 2000-2400 meter. Och nu är hon mor till vår två-åring.

// Så, vem har bestämt att vår tvååring ska gå bäst över 2400 meter? Jo, det är "Mr Smart" och

"Mr Stubborn"! De kan mycket väl ha rätt – men det kan också vara så att de aldrig försökte något annat. Ingen vet vad som hade hänt om de hade startat våra vänninor på 1600 meter, eller till och med kortare!

SPRINTERN I DERBYT

De flesta hästar har sina distansbegränsningar från födseln. Många är rena sprinters medan andra är rena stayers. Men många hästar får aldrig chansen att försöka sig på olika distanser. Tränaren Terje Dahl hade en gång en bra häst, Blue Alert, efter den utpräglade sprintern Red Alert, en av Eng-

Är det stammen eller tränaren som avgör vilken distans hästen går bäst på? Egentligen...?

lands bästa treåringar över 1200 och 1400 meter. Blue Alerts morfar var topphästen Caro som vann Prix Ganay (Gr 1) över 2100 meter och dessutom var fyra över 2400 meter i Prix de l'Arc de Triomphe (Gr 1) bakom Mill Reef.

Precis som sin far var Blue Alert en speedig häst. Som två-åring blev han långt slagen över 1600 meter. Trots det anmäldes han till Derbyt över 2400 meter. En månad innan Derbyt startade hästen i en handicap över sprintdistansen 900 meter där han slog tuffa äldre sprinters. Blue Alerts nästa start var Norskt Derby, ett 1500 meters kliv upp i distans. Han blev trea. En månad senare gick Blue Alert ut på 1200 meter i Täby Open Sprint (LR) och var fyra bakom

den engelska favoriten Coquito's Friend.

Var då Blue Alert en sprinter? En miler? Eller var han kanske bäst på distanser runt 2000 meter? Vi vet inte svaret men som fyraåring vann han Noble Dancer Vandrepremie (L) över 1800 meter på Örevoll och som femåring vann han Stockholms Stora Pris (L) över 1950 meter på Täby. Terje Dahl tränade honom alltså för storlopp från 1600 meter till 2000 meter. Men Blue Alert hade säkert också varit en bra sprinter – om han hade tränats för det.

14 år senare kom Pistachio till Örevoll, han är en häst som författaren gärna nämner – det var nämligen undertecknad som rådde tränare Arnfinn Lund att köpa Pistachio åt storsatsande ägaren Nils Petter

Gill. Planen var att han skulle vinna Norsk Derby men vi trodde redan när vi köpte honom som tvååring att han var en miler. Pistachio blev tvåa i Norsk Derby, bara en längd efter Valley Chapel som senare vann Stockholm Cup International (Gr 3) två gånger. Dano Mast som sedan vann både Grupp 2 och Grupp 3 lopp var fyra. Det var alltså bra hästar han mötte i sin enda start på 2400 meter. Tidigare under året hade han vunnit Norsk 2000 Guineas över 1600 meter och varit tvåa i Polar Million (LR) över 1350 meter.

Efter Pistachios 3-års säsong hade det logiska valet varit att starta honom i de största 1600-metersloppen. Men, de stora pengarna i Skandinavien fanns i sprinterlop-

Les Arcs stamtavla sa att han skulle vara stayer. Men det var som sprinter han blev stjärna.

pen och Arnfinn Lund bestämde sig för att träna Pistachio som en sprinter. Pistachios far, Unblest, gjorde sin bästa prestation när han vann ett Grupp 2-lopp över 1400 meter som tvååring. Cashew, Pistachios mor, är betydligt intressantare. Hon har också bland annat gett vinnare av Grupp 2 lopp över 1600 meter. Rent härstammingsmässigt skulle alltså Pistachio bli en god miler. Men man satsade på att träna honom som en sprinter. Resultatet – han blev champion-sprinter tre år i rad. Skulle han ha blivit en bra miler? Det är mycket möjligt, men det var en faktor som avgjorde hans karriär; tränaren!

HÅLL REDA PÅ TRÄNARNA

Den som spelar på galopp måste alltid hålla reda på tränarna. Hästar kommer och går men tränarna är de samma. Några sämre några bättre. Även när det gäller att specialisera sig på olika distanser. Och som allt annat här i världen, specialisering är ofta

”den som spelar på galopp måste alltid hålla reda på tränarna”

vägen till framgång. Vissa tränare satsar mest på sprinters, andra föredrar stayers.

Finns det exempel på misstag? Visst gör det det! Det bästa exemplet på senare år finner vi – naturligtvis – i England. Hästen Les Arcs, en son till Arch, som vann Super Derby (Gr1) över 2000 meter i USA, träna-

des av John Gosden som unghäst.

Gosden debuterade Les Arcs som tre-åring i ett maidenlopp över 2000 meter. Med Arch som far och en dotter till Jersey Derbyvinnaren Cormorant som mor, var det naturligt att anta att han behövde lite längre distans. Les Arcs var favorit i sin debut och kom tvåa. Gosden gör inte många fel, men för matchningen av den här hästen får han inte toppbetyg. Hästen startade tre gånger för Gosden och vann ett maidenlopp över 2000 meter. Sedan gav man upp och sålde hästen för 32 000 guineas varpå den sattes i träning hos Richard Guest – som främst tränar hinderhästar. I välenommerade Timeform stod det om Les Arcs: ”står 2400 meter”.

Intressant. Hästen bytte tränare igen. Nu till Tim Pitt. Resultatet – seger i de två 1200 metersloppen July Cup (G1) och Golden Jubilee Stakes (G1) och ett par miljoner på kontot.

Les Arcs är ett ovanligt exempel, men

hade han tränats i Australien hade förmodligen redan hans första tränare märkt att han var en sprinter.

// De australiensiska tränarna har en helt annan inställning till distanser och startar gärna samma häst från 1000 till 2400 meter samma säsong. Och ofta med goda resultat.

Makybe Diva, som vann Melbourne Cup över 3200 meter två gånger, 2004 och 2005, startade under samma period också i lopp över 1400 och 2000 meter.

Det australiensiska stoet Miss Finland har vunnit Grupp 1 lopp över 1200, 1600, 2000 och 2600 meter. "Down under" gör man många saker lite annorlunda än i Europa. Men även i USA har tränarna lättare för att experimentera med distanser än tränarna på vår kontinent. I Breeders' Cup har det dykt

upp några bra exempel. Black Tie Affair, som segrade i Breeders' Cup Classic (G1) över 2000 meter på Churchill Downs 1991 var ett år tidigare trea i Breeders' Cup Sprint (G1) över 1200 meter på Belmont Park.

Samma år som Black Tie Affair vann BC Classic var Pleasant Tap tvåa i Sprinten, bakom engelsmannen Shejk Albadou. Tolv månader senare var Pleasant Tap tillbaka på Breeders' dagen, och han var han tvåa igen. Den här gången bakom AP Indy i BC Classic. 800 meter längre.

Den sydafrikanske championtränaren Mike de Kock har också visat galoppvärlden att man framgångsrikt kan starta hästar på olika distanser och han är skicklig på att ändra vissa hästar. I fjol köpte han hästen Admiralofthefleet från Aiden O'Brien på Irland. Som tvååring hade hästen vunnit Royal Lodge Stakes (G2) över 1600 meter på Ascot och som treåring vann han Dee Stakes (G3) över 2000 meter på Chester. Mike de Kock skickade hästen till sitt stall i Dubai och när han var startklar gick Admiralofthefleet ut i en handicap över 1200 meter. "Fel distans" gjorde att han blev översedd av spelarna och startade till ett odds av 8 gånger pengarna. Han vann inte, men han gick strax under sin bästa europeiska form och blev tvåa.

Ett par veckor tidigare hade de Kock vunnit det 1200 meter långa Al Shindagha Sprint (G3) med Asiatic Boy. En häst som året före vann UAE Derby (G3) över 1800 meter och i år kom tvåa i Dubai World Cup (G1) över 2000 meter.

STARTSPÅRET VIKTIGARE PÅ KORTA DISTANSER

Mycket tyder på att galoppörer kan passa på helt andra distanser än de man skulle tro om man bara tittar på härstamningen. Många kan tränas till att bli bra även på andra distanser än de uppenbara. Hur kan den insikten lära oss att bli bättre spelare?

För det första är det klokt att inte stirra sig blind på härstamningarna men det är huvudsakligen aktuellt när det gäller två- och treåringar tidigt på säsongen. När vi utvärderar äldre hästars distansförmåga värderar vi tränarens skicklighet. Tränaren bör kunna bedöma sin hästs distansförmåga. Och vi ska försöka lära oss vilka distanser som tränaren är bäst på. Sök på tränaren på www.galoppsport.se och läs hans rad på samma sätt som du läser hästen.

En annan fråga för spelaren är hur vi ska inrikta vårt spel på olika distanser. Det är väl så intressant och om vi är konsekventa i vårt tänkande och har en strategi så kan vi minimera våra fel.

Spelare är som tränare eller jockeys, vissa föredrar sprinterlopp framför stayerlopp. Andra har bättre koll på gräs än dirtrack och i nästa nummer av GaloppMagasinet kommer vi in på banunderlag.

En annan fråga som berör distanser är startspår. Det är viktigare att ha ett bra startspår på 1150 meter än på 2400 meter på Täby. Det tror jag vi är överens om. Men vad är ett bra startspår? Det är inte alltid så lätt att svara på, det beror på hästens löpstil. Det kan vara en fördel med ett utvändigt spår i ett sprinterlopp med en häst som är snabb nog att vara med däruppe från början. Men om hästen inte hinner med från start kommer han då att hamna mitt i fältet och kanske få ett fjärde-, femtespår runt svängen. Ett invändigt spår i ett sprinterlopp betyder att hästen måste vara snabb i starten, annars kommer han att hamna i trafikproblem.

Oavsett vilken bana du koncentrerar dig på ska du föra statistik över från vilka spår vinnarna kommer. Gör gärna en tabell för olika banunderlag, snabb, god, mjuk och tung bana. Spårets inverkan kan också vara olika beroende på banans beskaffenhet. På Örevoll i Norge har alla lika stor chans på distanserna 900 och 1000 meter rak gräsbana när banan är god. Men när banan är mjuk eller tung har de utvändiga spårerna en klar fördel eftersom banan lutar inåt och vattnet rinner ner mot rail och gör innerspårerna tyngre.

Distanser och banförhållanden hänger också samman på det sättet att på mjuka och tunga banor går loppet långsammare. I en del lopp rider därför jockeyerna för sakta i början för att de har *för stor* respekt för de tunga banförhållandena. I sådana lopp kan det hända att hästar som egentligen föredrar en kortare distans än den aktuella klarar sig bäst.

// Det är mycket att hålla reda på och det är det som gör galoppen så intressant. Att spela på galopp är inte som att ta en chans på Lotto eller roulette. "This is a thinking man's game".

GEIR STABELL är norrman men bor i England där han arbetar som galoppjournalist. Geir var under 12 år International handicaper för The Racing Post i London. Idag driver han bland annat siten www.globeform.com